

**Uchwała Nr XVII / 73 / 2016
Rady Powiatu Gostynińskiego
z dnia 31 marca 2016r.**

w sprawie uchwalenia Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2016-2020.

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca o samorządzie powiatowym (t. j. Dz. U. z 2015r. poz. 1445 z późn. zm.) i art. 35a, ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t. j. Dz. U. z 2011r. Nr 127, poz. 7212 z późn. zm.) Rada Powiatu Gostynińskiego uchwala, co następuje:

§ 1

Rada Powiatu Gostynińskiego uchwala na lata 2016-2020 Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w zakresie:

- rehabilitacji społecznej i przestrzegania praw osób niepełnosprawnych,
- rehabilitacji zawodowej i zatrudnienia oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych, który stanowi załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Gostynińskiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCA
Rady Powiatu Gostynińskiego

Katarzyna Osłowska-Szewczyk

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr XVII/73/2016
Rady Powiatu Gostynińskiego
z dnia 31 marca 2016

**POWIATOWY PROGRAM DZIAŁAŃ
NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
NA LATA 2016-2020
W POWIECIE GOSTYNIŃSKIM**

Gostynin, luty 2016

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	3
2. Definicje.....	4
3. Diagnoza niepełnosprawności w powiecie gostyńskim.....	7
3.1 Rehabilitacja zawodowa.....	9
3.2 Rehabilitacja społeczna.....	11
3.3 System szkolnictwa obejmujący osoby niepełnosprawne.....	13
3.4 Organizacje pozarządowe	14
4. Cel główny oraz cele szczegółowe programu.....	15
4.1 Kształtowanie świadomości społecznej w zakresie dostrzegania i rozumienia problemów osób niepełnosprawnych.....	15
4.2 Zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym.	17
4.3 Poprawa funkcjonowania społecznego osób niepełnosprawnych.	17
4.4 Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do rehabilitacji społecznej.	19
4.5 Zwiększenie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych.	20
4.6 Systemowe wsparcie dorosłych osób niepełnosprawnych, dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz ich rodziców.	22
4.7 Zintegrowanie działań samorządów lokalnych i organizacji pozarządowych na rzecz osób niepełnosprawnych i ich rodzin.	23
5. Zakończenie.....	24

1. Wprowadzenie

Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Nie jest ona rozumiana jedynie jako rezultat choroby, czy uszkodzenia ciała, ale stanowi wynik napotkanych w środowisku barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych. Stwarzane przeszkody uniemożliwiają osobom niepełnosprawnym korzystanie w pełni ze swoich praw i pozbawiają możliwości swobodnego funkcjonowania w środowisku. Specyfika oczekiwań i potrzeb osób niepełnosprawnych wymaga inicjowania i realizowania wielu działań, które stworzą osobom niepełnosprawnym warunki do rozwoju, zmotywują do aktywności oraz zwiększą szanse na pełnoprawne funkcjonowanie w środowisku.

Realizując obowiązek wynikający z art. 35a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych - opracowania i realizacji, zgodnych z powiatową strategią rozwiązywania problemów, powiatowych programów na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej, rehabilitacji zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gostyninie podjęło inicjatywę opracowania niniejszego dokumentu. Jest on również kontynuacją i rozwinięciem wcześniej podjętych przez powiat działań na rzecz osób niepełnosprawnych, m.in. programu obowiązującego do 2015 roku.

Formułując cele i kierunki działań wobec osób niepełnosprawnych na najbliższe 5 lat uwzględniono propozycje złożone przez jednostki organizacyjne powiatu gostynińskiego działające w tym obszarze. W pracach związanych z tworzeniem niniejszego dokumentu wzięły udział następujące osoby:

1. Klementyna Glinka – dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gostyninie,
2. Dorota Migdalska – dyrektor Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Gostyninie,
3. Hanna Subotowicz – dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy w Gostyninie,

4. Joanna Łoska – dyrektor Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. Jana Pawła II w Gostyninie,
5. s. Bernadetta Pogorzelska – dyrektor Zespołu Szkół Specjalnych w Mocarzewie,
6. Aneta Jankowska – przewodnicząca Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności.

Program na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie gostyńskim na lata 2016-2020 określa kierunki polityki społecznej powiatu gostyńskiego wobec osób niepełnosprawnych, w szczególności w zakresie rehabilitacji społecznej, zawodowej oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych. Ma on na celu zminimalizowanie skutków niepełnosprawności oraz umożliwienie zaspokajania potrzeb osób niepełnosprawnych we wszystkich obszarach życia. Program skierowany jest do osób niepełnosprawnych zamieszkujących teren powiatu gostyńskiego.

2. Definicje

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych „niepełnosprawność” określa jako długotrwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującej niezdolność do pracy. Niepełnosprawność najczęściej zastępuje się terminem – inwalidztwo, choć zakresy tych obu terminów nie zawsze są tożsame.

Wyróżniamy cztery rodzaje niepełnosprawności:

- niepełnosprawność fizyczna – polega na niepełnosprawności ruchowej, która jest rezultatem przewlekłych chorób lub uszkodzeń narządu ruchu,
- niepełnosprawność psychiczna – polega na zaburzeniu świadomości, upośledzeniu umysłowym oraz chorobach psychicznych,
- niepełnosprawność sensoryczna – polega na uszkodzeniu narządów zmysłu (niewidomi, niedowidzący, niesłyszący oraz słabo słyszący)
- niepełnosprawność złożona inaczej nazwana sprzężoną – dotyczy osób z więcej niż jednym rodzajem niepełnosprawności.

Oprócz wymienionych rodzajów niepełnosprawności wyróżniamy dwa główne modele niepełnosprawności: medyczny i społeczny.

Model medyczny nazywany też indywidualnym opiera się na założeniu, że problemy, na jakie napotykają w swoim życiu osoby niepełnosprawne są konsekwencją ich choroby, urazu czy wady wrodzonej. Osoba niepełnosprawna jest traktowana jako jednostka, która przeżywa kłopoty emocjonalne związane ze swoją ułomnością czy chorobą. Niepełnosprawność w tym ujęciu traktowana jest jako przerażające i okrutne doświadczenie przypadające jednostce. W modelu tym istotną rolę odgrywają czynniki sprzyjające jak najlepszemu przystosowaniu osoby niepełnosprawnej do warunków, w jakich żyją inni ludzie.

W modelu społecznym niepełnosprawność powstaje na skutek ograniczeń doświadczonych przez osoby nią dotknięte, takich jak indywidualne uprzedzenia, utrudniony dostęp komunikacyjny do budynków użyteczności publicznej, niedostosowany system transportu, rozwiązania na rynku pracy wykluczające z niego osoby niepełnosprawne. W tym modelu niepełnosprawność jest uważana za pojęcie administracyjne. Dyskryminacja w tym przypadku wynika z nastawienia i postaw społeczeństwa oraz środowiska.

Do zadań wynikających z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych ustalone są trzy stopnie niepełnosprawności:

- znaczny (osoba z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolna do pracy albo zdolna do pracy w warunkach pracy chronionej i wymagająca w celu pełnienia ról społecznych stałej lub długotrwałej opieki innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji),
- umiarkowany (osoba z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolna do pracy albo zdolna do pracy w warunkach pracy chronionej lub wymagająca czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych),
- lekki (osoba z naruszoną sprawnością organizmu, która powoduje obniżenie zdolności do wykonywania pracy w porównaniu z osobą z pełną sprawnością fizyczną i psychiczną lub osoba, której ograniczenia w pełnieniu ról społecznych można kompensować wyposażając ją w odpowiednie przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub techniczne).

Zaliczenie do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności nie wyklucza możliwości zatrudnienia u pracodawcy nie zapewniającego warunków pracy chronionej w przypadkach:

- uzyskania pozytywnej opinii Państwowej Inspekcji Pracy o przystosowaniu przez pracodawcę stanowiska pracy do potrzeb osoby niepełnosprawnej,
- zatrudnienia w formie telepracy.

Rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych ma na celu ułatwienie tym osobom uzyskania i utrzymania zatrudnienia oraz awansu zawodowego przez umożliwienie im korzystania z poradnictwa zawodowego, szkoleń zawodowych i systemu pośrednictwa pracy.

Do osiągnięcia powyższego celu niezbędne jest:

- dokonanie oceny zdolności do pracy (przeprowadzenie badań lekarskich i psychologicznych oraz ustalenie kwalifikacji, doświadczeń zawodowych, uzdolnień i zainteresowań),
- prowadzenie poradnictwa zawodowego,
- przygotowanie zawodowe uwzględniające perspektywy zatrudnienia,
- dobór odpowiedniego miejsca pracy i jego wyposażenie,
- określenie środków technicznych umożliwiających lub ułatwiających wykonywanie pracy.

Rehabilitacja społeczna natomiast powinna ułatwić osobom niepełnosprawnym uczestnictwo w życiu społecznym, a realizowana jest przede wszystkim poprzez:

- wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej,
- kształtowanie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych,
- likwidację barier architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji,
- propagowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

Podstawową formą aktywności wspomagającej proces rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych jest uczestnictwo w:

- warsztatach terapii zajęciowej,
- turnusach rehabilitacyjnych.

3. Diagnoza niepełnosprawności w powiecie gostynińskim

Zdiagnozowanie skali występowania zjawiska niepełnosprawności jest niezwykle trudnym procesem, ze względu na brak aktualnych danych, a co za tym idzie miarodajnych statystyk. Przedstawiony poniżej obraz jedynie częściowo oddaje kwestie niepełnosprawności w powiecie. Ostatnie szczegółowe dane dotyczące wskaźników niepełnosprawności, których źródłem był Narodowy Spis Powszechny w 2011 roku wskazują, że liczba osób niepełnosprawnych w powiecie gostynińskim wynosiła 4632, co stanowiło 9,93% ogółu mieszkańców powiatu.

Tabela nr 1 – stosunek osób niepełnosprawnych z powiatu gostynińskiego do ogółu mieszkańców powiatu w 2012 roku.

	Liczba ludności	Liczba osób niepełnosprawnych	Udział procentowy
Ogółem	46 627	4 632	9,93%
Kobiety	23 922	2 433	10,17%
Mężczyźni	22 705	2 199	9,68%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS oraz Banku Danych Lokalnych

Z danych zawartych w tabeli wynika, iż na terenie powiatu gostynińskiego wśród osób niepełnosprawnych przeważającą grupą są kobiety.

Należy również zauważyć, iż liczba osób która otrzymuje orzeczenia o zaliczeniu do jednej z grup niepełnosprawności lub orzeczenia o niepełnosprawności (dzieci do 16 r.ż.) utrzymuje się na podobnym poziomie.

Tabela nr 2 – ilość wydanych przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności orzeczeń w okresie 2014r.-2015r.

Rok	Liczba wydanych orzeczeń ogółem	Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności osób po 16 r.ż.	Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności osób do 16 r.ż.
2014	910	808	102
2015	864	749	106

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych PZds.ON

Tabela nr 3 - liczba wydanych orzeczeń wg stopnia niepełnosprawności w okresie 2014r. – 2015r.

Stopień niepełnosprawności	Rok 2014	Rok 2015
Znaczny	229	224
Umiarkowany	355	352
Lekki	162	135
Zaliczeni do grupy osób niepełnosprawnych (osoby do 16 r.ż.)	83	87
	51 nie zaliczonych	41 nie zaliczonych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych PZds.ON

Tabela nr 4 – liczba wydanych orzeczeń wg przyczyny niepełnosprawności w okresie 2014r. – 2015r.

Rodzaj niepełnosprawności	Rok 2014	Rok 2015
Upośledzenie umysłowe	31	24
Choroby psychiczne	201	191
Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	55	44
Choroby narządu wzroku	33	17
Upośledzenie narządu ruchu	175	179
Epilepsja	1	2
Choroby układu oddechowego	110	113
Choroby układu pokarmowego	18	34
Choroby układu moczowo-płciowego	34	23
Choroby neurologiczne	66	54
Inne: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwionośnego	96	92
Całościowe zaburzenia rozwojowe	9	14

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych PZds.ON

Z powyższej tabeli wynika, iż najliczniejszą grupą osób, które otrzymały orzeczenie o niepełnosprawności zarówno w 2014 jak i w 2015 roku były osoby cierpiące na schorzenia z grupy chorób psychicznych, następnie z tytułu upośledzenia narządu ruchu oraz chorób układu oddechowego.

3.1 Rehabilitacja zawodowa.

Rehabilitacja zawodowa opiera się na działaniach nakierowanych na pomoc osobom niepełnosprawnym oraz pracodawcom zatrudniającym takie osoby.

Osoby niepełnosprawne należą do kategorii osób będących w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy. Wynika to z wysokiego poziomu bezrobocia i przekonania, że tacy ludzie nie są w pełni wartościowymi pracownikami, często o niskich kwalifikacjach a przede wszystkim ograniczonej sprawności fizycznej, psychicznej i umysłowej. Sprawia to, że niepełnosprawni wymagają szczególnej pomocy w dziedzinie poradnictwa zawodowego, pośrednictwa pracy oraz zatrudnienia.

Zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych realizuje Powiatowy Urząd Pracy w Gostyninie. W ramach środków otrzymanych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych jednostka ta udziela niepełnosprawnym dofinansowania do szkoleń oraz zwrotu wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy. Według danych statystycznych otrzymanych z Powiatowego Urzędu Pracy w Gostyninie sytuacja przedstawia się następująco:

Tabela nr 5 - liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych zarejestrowanych jako bezrobotni według stopnia niepełnosprawności w latach 2014-2015.

Stopień niepełnosprawności	Liczba osób niepełnosprawnych	
	Rok 2014	Rok 2015
Znaczny	7	5
Umiarkowany	42	44
Lekki	96	80
Razem:	145	129

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych PUP

Tabela nr 6 - liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako poszukujący pracy według stopnia niepełnosprawności w latach 2014 – 2015.

Stopień niepełnosprawności	Liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy	
	Rok 2014	Rok 2015
Znaczny	3	2
Umiarkowany	26	17
Lekki	11	13
Razem:	40	32

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych PUP

Powiatowy Urząd Pracy podjął następujące działania w celu aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w urzędzie jako osoby bezrobotne oraz poszukujące pracy:

Tabela nr 7 – aktywizacja zawodowa niepełnosprawnych zarejestrowanych w urzędzie pracy w okresie 2014r.-2015r.

Formy aktywizacji zawodowej	Liczba osób zaktywizowanych w 2014 roku		Bezrobotni	Poszukujący pracy
	Bezrobotni	Poszukujący pracy		
Prace interwencyjne	3	-	-	-
Dofinansowanie podjęcia działalności gospodarczej	-	-	1	-
Szkolenia	-	-	-	-
Prace społecznie użyteczne	4	-	7	-
Staże	20	2	19	4
Roboty publiczne	2	-	8	-
Razem:	29	2	35	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych PUP

W 2015 roku z form aktywizacji zawodowej skorzystało 20,5% więcej osób, niż w roku 2014, co pozwala sądzić, iż zwiększać się będzie zainteresowanie z korzystania z tego typu

usług w latach kolejnych, a co za tym idzie – liczniejsze uczestnictwo osób niepełnosprawnych w grupie osób aktywnych zawodowo.

Powiatowy Urząd Pracy prowadzi również działania mające na celu aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych nie angażując środków finansowych: jest to głównie udzielanie porad indywidualnych oraz grupowych oraz przygotowywanie indywidualnych planów działania. Liczbę osób, które skorzystały z pomocy PUP w latach 2014-2015 przedstawia poniższa tabela:

Tabela nr 8 – liczba osób, które skorzystały porad w urzędzie pracy w okresie 2014r.-2015r.

Działanie	Liczba osób niepełnosprawnych objętych działaniem w 2014r.	Liczba osób niepełnosprawnych objętych działaniem w 2015r.
Przygotowanie indywidualnych planów działania	172	99
Poradnictwo indywidualne	18	11
Poradnictwo grupowe	-	9
Grupowa informacja zawodowa	39	29
Pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy	5	-
Grupowa informacja zawodowa dla uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej	-	27

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych PUP

3.2 Rehabilitacja społeczna.

Rehabilitacja społeczna opiera się w głównej mierze na dofinansowaniach ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych zadań określonych w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011r. Nr 127, poz.721 z późn. zm.).

Zadania z zakresu rehabilitacji społecznej realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gostyninie. W ramach środków otrzymanych z PFRON jednostka ta udziela osobom niepełnosprawnym, posiadającym aktualne orzeczenia o niepełnosprawności

dofinansowania do likwidacji barier architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych.

Dla osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej udziela się dofinansowań sportu, kultury i rekreacji osób niepełnosprawnych.

Tabela nr 9 – udzielone dofinansowania ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w latach 2014-2015.

Tytuł zadania	Rok 2014			
	Kwota dofinansowania PFRON	Liczba osób, które otrzymały dofinansowanie	Kwota dofinansowania PFRON	Liczba osób, które otrzymały dofinansowanie
Uczestnictwo osób niepełnosprawnych oraz ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	79.278	77	94.099	116
Dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz sprzęt rehabilitacyjny	147.030	185	171.656	174
Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, technicznych w komunikowaniu się	87.959	23	82.486	25
Dofinansowanie sportu, kultury i rekreacji.	16.063	405	7.000	189
Razem:	330.330	690	355.241	504

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych sprawozdawczych PCPR

W 2015 roku wykorzystano o 7% więcej środków PFRON, niż w roku poprzednim. Na przestrzeni dwóch lat większość otrzymanych funduszy została przeznaczona na dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, m.in. wózki inwalidzkie, kule, balkoniki, łóżka rehabilitacyjne - a więc przedmioty pierwszej potrzeby.

Zapotrzebowanie osób niepełnosprawnych na dofinansowania ze środków PFRON utrzymuje się na wysokim poziomie i ciągle rośnie. Wynika to ze zwiększonej świadomości osób niepełnosprawnych, gdzie szukać pomocy.

W 2012 roku powiat gostyniński przystąpił do realizacji pilotażowego programu „Aktywny Samorząd”, dofinansowywanego przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Jednostką realizującą program jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gostyninie. Formy wsparcia przewidziane w programie dotyczą likwidacji barier ograniczających społeczne i zawodowe funkcjonowanie osób niepełnosprawnych, będących w wieku aktywności zawodowej lub osobami pracującymi. Celem głównym programu jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów programu w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji. W ramach programu przewiduje się dofinansowania m.in. do zakupu wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym, protez kończyn na wysokim poziomie jakości, przystosowania samochodu do potrzeb osoby niepełnosprawnej – zarówno kierowcy jak i pasażera, sprzętu elektronicznego i jego oprogramowania, opieki nad osobą zależną oraz uzyskania wykształcenia na poziomie wyższym.

3.3 System szkolnictwa obejmujący osoby niepełnosprawne.

W powiecie gostynińskim funkcjonują:

1. Specjalny Ośrodek Szkolno Wychowawczy w Gostyninie dla dzieci z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim, umiarkowanym, które z powodu niepełnosprawności nie mogą uczęszczać do szkoły ogólnodostępnej. W skład ośrodka wchodzi następujące jednostki: Szkoła Podstawowa Nr 2 Specjalna, Gimnazjum Nr 3 Specjalne, Szkoła Specjalna Przysposabiająca oraz Internat dla grup wychowawczych.

2. Zespół Szkół Specjalnych w Moczarzewie dla dzieci z upośledzeniem umysłowym umiarkowanym, znacznym i głębokim oraz niepełnosprawnościami sprzężonymi. W skład Zespołu Szkół wchodzi: Szkoła Specjalna Podstawowa, Gimnazjum Specjalne oraz Szkoła Przysposabiająca do Pracy.

Głównym zadaniem placówek jest przygotowanie każdego dziecka na miarę jego możliwości, do samodzielnego udziału w życiu społecznym, integracji ze środowiskiem mając

na uwadze indywidualne potrzeby każdego dziecka. Dzieci objęte są wieloma formami rehabilitacji (hipoterapia, dogoterapia, integracja sensoryczna), uczestniczą w wydarzeniach artystycznych, kulturalnych i wycieczkach, integrują się ze środowiskiem lokalnym, biorą udział w różnego rodzaju konkursach.

Dzieci i młodzież niepełnosprawna objęta jest także pomocą i wsparciem Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej w Gostyninie, której funkcją jest pomoc rodzicom i nauczycielom w diagnozowaniu i rozwijaniu potencjalnych możliwości oraz mocnych stron uczniów, jak również wspomaganie wychowawczych i edukacyjnych działań szkoły. W ramach prowadzonych przez Poradnię badań diagnostycznych i psychologiczno - pedagogicznych w okresie 2013-2015 wydano następującą liczbę orzeczeń:

Tabela nr 9 – działalność orzecznicza Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej w Gostyninie w latach 2013-2015.

Lp.	Rodzaj orzeczenia	Liczba wydanych orzeczeń
1.	dla dzieci niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu lekkim	94
2.	dla dzieci niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu umiarkowanym	50
3.	o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dla dzieci niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu głębokim	22
4.	dla dzieci z niepełnosprawnością ruchową	7
5.	dla dzieci słabosłyszących	5
6.	dla dzieci z autyzmem	13
7.	dla dzieci z zespołem Aspergera	6
8.	dla dzieci z niepełnosprawnością sprzężoną	25
Razem:		

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych sprawozdawczych Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej

3.4 Organizacje pozarządowe.

Na terenie powiatu gostynińskiego oprócz instytucji samorządowych można zauważyć również aktywność organizacji pozarządowych, które realizując swoje cele statutowe,

angażują się w pomoc osobom niepełnosprawnym. Z organizacjami tymi ściśle współpracuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i należą do nich:

1. Caritas Diecezji Płock,
2. Stowarzyszenie Pomocy dla Osób Niepełnosprawnych im. św. Brata Alberta,

4. Cel główny oraz cele szczegółowe programu.

Celem głównym programu jest wyrównywanie szans życiowych osób niepełnosprawnych w korzystaniu z praw i obowiązków, oraz zapewnienia wszechstronnego rozwoju osób niepełnosprawnych we wszystkich sferach życia.

Cel ten będzie osiągnięty poprzez realizację następujących celów szczegółowych:

- 4.1 Kształtowanie świadomości społecznej w zakresie dostrzegania i rozumienia problemów osób niepełnosprawnych.
- 4.2 Zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym.
- 4.3 Poprawa funkcjonowania społecznego osób niepełnosprawnych.
- 4.4 Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do rehabilitacji społecznej.
- 4.5 Zwiększenie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych.
- 4.6 Systemowe wsparcie dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz ich rodziców.
- 4.7 Zintegrowanie działań samorządów lokalnych i organizacji pozarządowych na rzecz osób niepełnosprawnych i ich rodzin.

4.1 Kształtowanie świadomości społecznej w zakresie dostrzegania i rozumienia problemów osób niepełnosprawnych.

Niepełnosprawność narusza najcenniejsze wartości człowieka: zdrowie, sprawność fizyczną, zdolność do wypełniania podstawowych zadań społecznych i stanowi przeszkodę w realizacji własnych celów, gdyż możliwości w nich tkwiące są ograniczone przez warunki, w jakich odbywa się ich społeczne funkcjonowanie. Wynika to nie tylko z ograniczeń i utrudnień w społecznym funkcjonowaniu, ale również ze społecznego niezrozumienia. Społeczeństwo postrzega osoby niepełnosprawne przez pryzmat ograniczeń, niskich rent, miernych sukcesów życiowych i zawodowych, skali bezradności i koniecznej pomocy. Takie postrzeganie sytuuje te osoby w roli klientów różnych instytucji pomocowych i powoduje ich

marginalizację. Społeczne oczekiwanie idzie w kierunku dokonywania zmian w samej osobie niepełnosprawnej poprzez leczenie, rehabilitację, przystosowanie.

Tymczasem problem osób niepełnosprawnych tkwi nie tylko w niepełnosprawności, ale także, a może przede wszystkim, w osobach sprawnych. Istotna jest, zatem zmiana społecznego sposobu myślenia i postaw wobec osób niepełnosprawnych, gdyż właściwe otoczenie społeczne stymulując wpływa na rozwiązywanie ich problemów.

Zadania do realizacji

- Zapewnienie prowadzenia poradnictwa specjalistycznego.
- Upowszechnienie informacji dotyczącej praw i uprawnień osób niepełnosprawnych w środkach masowego przekazu, przełamywanie dotychczasowych uprzedzeń, tworzenie sprzyjającego klimatu do integracji ze społeczeństwem.
- Prowadzenie działalności informacyjnej dotyczącej różnych form pomocy i wsparcia świadczonych przez urzędy, instytucje i organizacje dla osób niepełnosprawnych.
- Kontynuowanie orzecznictwa do celów poza rentowych.
- Promowanie i wspieranie szkół w realizacji programów wychowawczych, mających na celu poznanie świata osób niepełnosprawnych.

Sposób realizacji:

- Realizacja tego zadania możliwa będzie w oparciu o prowadzone przez PCPR poradnictwo specjalistyczne i prawne oraz udzielanie indywidualnych konsultacji sprzyjających rozwiązywaniu codziennych problemów osób niepełnosprawnych i ich rodzin, a także współpracę z psychologiem w Warsztatach Terapii Zajęciowej, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną lub innymi jednostkami specjalistycznymi.
- W ramach pomocy dla rodziców dzieci niepełnosprawnych wspierane będą inicjatywy samoorganizowania się rodziców i poprzez prowadzenie doradztwa w celu rejestracji organizacji pozarządowych.
- Pomoc w uzyskaniu orzeczenia do celów nie rentowych, udzielanie informacji o przysługujących prawach, świadczeniach z pomocy społecznej oraz innej pomocy finansowanej ze środków PFRON.
- Przekazywanie informacji o prawach i uprawnieniach osób niepełnosprawnych przez instytucje pomocy społecznej, media, organizacje pozarządowe.

- Organizacja spotkań, konferencji mających na celu przybliżenie świata osób niepełnosprawnych.
- Rozpowszechnianie materiałów informacyjnych dla osób niepełnosprawnych (ulotek, broszur, informatorów, plakatów) w budynkach użyteczności publicznej na terenie powiatu.
- Dostosowanie stron internetowych jednostek organizacyjnych powiatu do potrzeb osób niepełnosprawnych.

4.2 Zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym.

Zadania do realizacji

Normalizacja środowiska życia osób z niepełnosprawnością oraz stworzenie warunków integracji i aktywnego udziału niepełnosprawnych mieszkańców powiatu gostyńskiego w życiu społecznym.

Sposób realizacji:

- Dofinansowania imprez sportowych, kulturalnych, turystycznych, rekreacyjnych wspierających aktywność osób niepełnosprawnych w tych dziedzinach.
- Finansowanie kosztów uczestnictwa mieszkańców powiatu gostyńskiego w Warsztatach Terapii Zajęciowej.
- Rozwijanie zainteresowań i uzdolnień osób niepełnosprawnych poprzez nabycie umiejętności komunikacyjnych oraz wykorzystanie ich potencjału.
- Realizacja projektów mających na celu podnoszenie kompetencji społecznych i zawodowych osób niepełnosprawnych oraz ich integrację ze środowiskiem.
- Pozyskiwanie dodatkowych środków finansowych z Europejskiego Funduszu Społecznego.

4.3 Poprawa funkcjonowania społecznego osób niepełnosprawnych.

Osoby niepełnosprawne napotykają na swojej drodze przeróżne bariery funkcjonalne: architektoniczne, techniczne, transportowe, informacyjne i w komunikowaniu się. Istniejące bariery utrudniają, a często wręcz uniemożliwiają im korzystanie z podstawowych praw

obywatelskich, skazując na izolację i wykluczenie. Grupą osób, które w sposób szczególnie natrafiają na bariery w integracji społecznej, są osoby wielorako niepełnosprawne, dla których brakuje adekwatnego wsparcia w obecnym systemie pomocy społecznej. Osoby te, mimo znacznej, sprzężonej niepełnosprawności, mają prawo do życia w środowisku społecznym, korzystania z prawa do komunikacji, samostanowienia, szacunku i godnego życia. Kluczem do rozwiązywania większości problemów osób niepełnosprawnych jest szeroko rozumiana dostępność. Dostępne i przyjazne środowisko odgrywa fundamentalną rolę w tworzeniu integracyjnego i obywatelskiego społeczeństwa. Dostępność powoduje, że osoby niepełnosprawne mogą na równych prawach z innymi korzystać z obiektów i usług, środowiska fizycznego, transportu, technologii i systemów informacyjno-komunikacyjnych. Jednocześnie zbudowanie środowiska bardziej dostępnego dla osób niepełnosprawnych, bez względu na rodzaj niepełnosprawności, przynosi korzyść wszystkim członkom społeczeństwa. Zgodnie z zasadami uniwersalnego projektowania infrastruktura przyjazna osobom niepełnosprawnym jest przyjazna wszystkim.

Sposób realizacji:

- Kontynuowanie uczestnictwa powiatu w programach celowych PFRON mających na celu likwidację barier utrudniających aktywizację zawodową i społeczną, w szczególności:

- likwidacja barier transportowych,
- likwidacja barier w dostępie do uczestnictwa w społeczeństwie informacyjnym,
- likwidacja barier w poruszaniu się.

- Przystępowanie powiatu do programów celowych PFRON mających na celu wyrównanie szans osób niepełnosprawnych zamieszkujących słabo rozwinięte gospodarczo i społecznie tereny w dostępie do rehabilitacji zawodowej i społecznej, w szczególności:

- likwidacja barier architektonicznych w zakładach opieki zdrowotnej, urzędach i placówkach edukacyjnych lub innych obiektach służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych w zakresie umożliwienia im poruszania się i komunikowania,
- wyposażenie obiektów służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny,
- likwidacja barier transportowych.

- Dofinansowania likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się.

- Przystąpienie do udziału w dofinansowywanym przez PFRON „Programie wyrównywania różnic między regionami”, którego celem jest wyrównywanie szans oraz zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do rehabilitacji zawodowej i społecznej ze szczególnym uwzględnieniem osób zamieszkujących regiony słabiej rozwinięte gospodarczo i społecznie.

4.4 Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do rehabilitacji społecznej.

Rehabilitacja jest procesem, którego celem jest umożliwienie osobom niepełnosprawnym osiągnięcie i utrzymanie optymalnego poziomu funkcjonowania. Do podstawowych form rehabilitacji społecznej zalicza się zwłaszcza uczestnictwo w:

- warsztatach terapii zajęciowej,
- turnusach rehabilitacyjnych,
- integracyjnych imprezach kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych.

Działalność ta prowadzona jest niemal wyłącznie w środowisku samych osób niepełnosprawnych. Uczestnictwo w tych formach aktywności ma pozwolić osobie niepełnosprawnej na powrót lub wejście w życie społeczne i zawodowe. Powrót dotyczy tych osób niepełnosprawnych, które wcześniej jako najczęściej w pełni sprawne uczestniczyły w życiu społecznym i zawodowym. Natomiast wejście dotyczy tych osób, które najczęściej stały się niepełnosprawne do 16 roku życia.

Następnym elementem wsparcia wczesnego procesu leczenia i rehabilitacji jest szybkie i adekwatne zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny. Wszystkie osoby niepełnosprawne, które potrzebują tych przedmiotów i urządzeń, powinny mieć do nich swobodny dostęp, niezależnie od swojej sytuacji finansowej.

Rehabilitacja społeczna jest bardzo ważnym elementem działań na rzecz osób niepełnosprawnych. Powinna być w następnych latach kontynuowana i rozszerzana we wszystkich wymienionych formach. Równocześnie należy zwiększyć efektywność działań w tym zakresie poprzez ich koordynację, popularyzację, kumulację środków oraz prowadzenie rzetelnej oceny rezultatów tych działań.

Zadania do realizacji:

- Umożliwienie uczestnictwa osobom niepełnosprawnym i ich opiekunom w turnusach rehabilitacyjnych.
- Dofinansowanie zaopatrzenia osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze niezbędne do ich funkcjonowania.
- Wspieranie organizacji pozarządowych zajmujących się problematyką osób niepełnosprawnych w ich działaniach, w zakresie rehabilitacji społecznej na rzecz tych osób.
- Integracja społeczna osób niepełnosprawnych.
- Organizowanie wystaw i kiermaszów z pracami osób niepełnosprawnych.

Sposób realizacji:

- Zadania powyższe realizowane będą na bazie wyspecjalizowanych placówek np. warsztatów terapii zajęciowej a także w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych w oparciu o tryb i zasady postępowania określone aktualnym systemem prawnym.

4.5 Zwiększenie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych.

Podjęcie pracy przez osobę niepełnosprawną stanowi ukoronowanie jej złożonego procesu rehabilitacji. Praca dla osoby niepełnosprawnej ma znaczenie nie tylko ekonomiczne, ale także jest istotna w wymiarze społecznym. Poczucie przydatności, samodzielności ekonomicznej i możliwości realizacji poprzez pracę jest w przypadku tych osób szczególnie ważne. Z drugiej strony, ograniczony popyt i konkurencja na rynku pracy stawia osoby niepełnosprawne w niezwykle trudnej sytuacji. Łagodzenie skutków, usuwanie różnych barier utrudniających i uniemożliwiających sprawne funkcjonowanie niepełnosprawnych w życiu zawodowym, wymaga działań ukierunkowanych na rehabilitację, której celem jest ułatwienie uzyskania i utrzymania zatrudnienia.

Zadania do realizacji:

- Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych, które były uczestnikami Warsztatów Terapii Zajęciowej.

- Upowszechnianie i promocja informacji o rynku pracy oraz usługach świadczonych przez Powiatowy Urząd Pracy.
- Upowszechnianie i realizacja pośrednictwa pracy.
- Poprawa sytuacji osób niepełnosprawnych na rynku pracodawców.
- Organizowanie aktywnych programów rynku pracy dla osób niepełnosprawnych.
- Rozwój przedsiębiorczości wśród osób niepełnosprawnych.

Sposób realizacji:

- Monitoring i diagnozowanie potrzeb pracodawców poprzez systematyczny kontakt oraz zachęcanie ich do zatrudniania osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP.
- Ułatwienie dostępu do informacji o świadczonych usługach ze szczególnym uwzględnieniem Internetu, poprzez zamieszczanie bieżących informacji na stronie internetowej PUP – przystosowanej do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- Pozyskiwanie i utrzymywanie kontaktów z pracodawcami.
- Pozyskiwanie i upowszechnianie ofert pracy dla niepełnosprawnych.
- Skuteczne kojarzenie miejsc pracy z poszukującymi zatrudnienia.
- Indywidualizacja wsparcia uwzględniająca poradnictwo zawodowe oraz opracowanie Indywidualnych Planów Działania.
- Inicjowanie, organizowanie i finansowanie szkoleń, staży, subsydiowanego zatrudnienia oraz innych form aktywizacji zawodowej, które umożliwią niepełnosprawnym zdobycie lub uzupełnienie kwalifikacji, doświadczenia zawodowego, wejście lub powrót na rynek pracy.
- Promowanie przedsiębiorczości wśród osób niepełnosprawnych.
- Przyznawanie jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej lub utworzenie spółdzielni socjalnej.
- Podjęcie starań utworzenia na terenie powiatu gostynińskiego Zakładu Aktywizacji Zawodowej.

4.6 Systemowe wsparcie dorosłych osób niepełnosprawnych, dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz ich rodziców.

Ogromne znaczenie dla sprawnego funkcjonowania w środowisku społecznym jest jak najwcześniejsze wspomaganie wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością fizyczną i intelektualną, poprzez działania rewalidacyjne, edukacyjne, rehabilitacyjne i terapeutyczne. Ważna jest nauka samodzielności, samorządności i zaradności życiowej oraz tolerancji wobec siebie i innych, propagowanie zdrowego stylu życia. Dążenie do integracji i współpracy ze środowiskami lokalnymi. Wspieranie rodziców w pokonywaniu trudności wynikających z niepełnosprawności dziecka i podejmowanie próby ich wspólnego rozwiązywania. Doskonalenie kwalifikacji i umiejętności zarówno wychowawców jak i rodziców. A najważniejsze - tworzenie środowiska przyjaznego osobom niepełnosprawnym.

Zadania do realizacji:

- Edukacja i rewalidacja dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w stopniu głębokim.
- Poszerzenie możliwości rehabilitacji dla dzieci i młodzieży ze sprzężoną niepełnosprawnością i wypracowanie indywidualnych metod pracy dla dzieci z konkretnym schorzeniem.
- Zapewnienie stałej pomocy ze strony specjalistów (pedagogów, terapeutów, rewalidatorów, psychologów).
- Zapewnienie pełnoletnim wychowankom specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych miejsca do życia i funkcjonowania oraz odpowiedniej terapii.
- Powołanie oddziału wczesnego wspomagania rozwoju małego dziecka.
- Przystosowanie i modernizacja miejsc pracy, nauki, zabaw i rekreacji dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.
- Podnoszenie kwalifikacji rodziców i wychowawców.
- Zapewnienie dorosłym osobom niepełnosprawnym bezpiecznego i przyjaznego miejsca dziennego pobytu.

Sposób realizacji:

- Podjęcie starań utworzenia Ośrodka Rewalidacyjno-Wychowawczego (OREW).

- Tworzenie ośrodków wsparcia dla dorosłych osób niepełnosprawnych (środowiskowych domów samopomocy, mieszkania chronione).
- Poszukiwanie nowych form rehabilitacji.
- Organizacja pomocy w postaci wczesnego wspomagania w placówkach, poradniach, przedszkolach i szkołach.
- Utworzenie miejsc zamieszkania dla pełnoletnich wychowanków specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych z warsztatami oraz specjalistyczną opieką rehabilitacyjną i medyczną.
- Organizowanie szkoleń dla rodziców i wychowawców zaangażowanych w opiekę nad niepełnosprawnymi dziećmi i młodzieżą.

4.7 Zintegrowanie działań samorządów lokalnych i organizacji pozarządowych na rzecz osób niepełnosprawnych i ich rodzin.

Główni realizatorzy programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie gostynińskim:

I. Starostwo Powiatowe.

II. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

III. Powiatowy Urząd Pracy.

IV. Samorządy Powiatu Gostynińskiego: Miasto Gostynin, Gmina Gostynin

Gmina Pacyna, Gmina Sanniki, Gmina Szczawin Kościelny.

V. Ośrodki Pomocy Społecznej.

VI. Organizacje Pozarządowe.

VII. Osoby fizyczne, prawne, wolontariusze.

Konsultanci:

I. Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

II. Osoby niepełnosprawne i ich rodziny.

III. Organizacje pozarządowe.

IV. Instytucje Gmin i Powiatu Gostynińskiego.

5. Zakończenie

Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie gostyńskim jest dokumentem ponadkadencyjnym. Określa cele, przedsięwzięcia i zadania na pięć lat i wymaga ciągłej pracy i konsultacji w celu podniesienia jego jakości.

Realizacja sformułowanych w Programie celów i zadań, winna przynieść konkretne efekty, które umożliwią rozwiązanie podstawowych problemów osób niepełnosprawnych zamieszkałych na terenie powiatu gostyńskiego.

Cele zawarte w „Powiatowym Programie Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2016-2020” będą możliwe do osiągnięcia pod warunkiem zaangażowania się oraz aktywnego uczestnictwa w realizacji podejmowanych przedsięwzięć zarówno samorządów gminnych i powiatu, organizacji pozarządowych i innych jednostek zajmujących się w swojej pracy rozwiązywaniem problemów osób niepełnosprawnych.

Jest to odważne przedsięwzięcie, a odpowiedź na nie wymagać będzie zaangażowania wszystkich podmiotów działających na rzecz osób niepełnosprawnych. W przeciwnym razie nigdy nie zostanie uświadomiony potencjał jaki posiadają osoby niepełnosprawne ani też nie zostanie w pełni wykorzystany wkład jaki mogą one wnieść w życie społeczne powiatu.

PRZEWODNICZĄCA
Rady Powiatu Gostyńskiego
Katarzyna Osowicz-Bewczuk